

Äkta vara

*Sköna stränder, absolut, men också silverglänsande färsk fisk, svarta oliver och gyllengul honung. Vi cyklar och vandrar genom grekiska **Zakynthos** och bor på lantgårdar med dignande citronlundar och mandelträd.*

TEXT CENNETH SPARBY FOTO ULF BERGLUND

På Vassilikoshalvön växer flera hundra år gamla olivträd.

SOLUPPGÅNG I AGIOS Nikolaos på Zakynthos. Spegelblankt hav och syrsornas avtagande sång. En doft av salt vatten och tång vilar över den lilla hamnen, där fiskarna just anlänt med dagens fångst. Ute bland klipporna vid stranden plockar Stamatis Nobelos hälsosamma kritamo – svartalger – till dagens sallader. Det är inte mycket, men tillräckligt för att han ska bli nöjd.

Stamatis driver Villa Nobelos tillsammans med föräldrarna Nikos och Fotini, samt bröderna Dionisos och Alexandros. Ett stilfullt pensionat några hundra meter från hamnen. Med egen liten strand, ekologisk restaurang och endast en handfull rum för uthyrning har familjen skapat en eftertraktad oas för resenärer som söker ro och närhet till vild natur.

Enbart frukosten är värd vistelsen på Villa Nobelos. Nybakat surdegsbröd, croissanter, getost, yoghurt från granngården, hemlagade marmelader och färskpressad juice från nyplockade apelsiner. Dessutom serverad på ett bord några meter från strandkanten med ön Sant Nikolaos i blickfånget.

Vid sidan av den stilfulla villan ligger odlingarna med idel kryddörter, sallad, tomater, äggplanta och gurka. Strax bredvid en hönsgård med en tupp som trist nog började gala vid fyratiden på morgonen.

Pappa Nikos står redan i köket och lagar kaningryta till lunchen. En mustig anrättning med färska tomater, lök, vitlök, potatis, squash, aubergine, getost, oregano och muskot.

– Vi är i stort sett självförsörjande. Vi skördar både från vår egen trädgård, havet och bergen, säger Nikos med ett brett leende.

– Igår var jag över på Sant Nikolaos och plockade vild kapis och en hel del kryddörter. Getosten hämtar jag i byn Volimes tillsammans med både lammkött och kalv.

I samma veva knacker fiskaren Spiros på dörren, för att leverera pinfärsch havsbrax, ansjovis och bläckfisk. Han bor ett par hundra meter från Nobelos och ser till att Nikos får välja först av alla.

Ansjovisen ska han lägga in i en marinad av olivolja, vitlök och persilja.

– Den får dra i två veckor och blir en perfekt aptitretare, tillsammans med ett glas ouzo, hävdar Nikos.

VÄGEN FRÅN ZAKYNTHOS stad till Agios Nikolaos och den norra delen av ön blev färdig först i mitten på sjuttioalet. Innan dess var det båt som gällde för Nikos och hans föräldrar, eller en två dagar lång, mödosam vandring. Nu går det fortare på asfaltvägen till Agios Nikolaos och vidare till fyren vid Skinari och vyerna över Kefalonia. Från Agios Nikolaos går det även bilfärja till grannön.

Det är också från Skinari och Agios Nikolaos som man kan haka på de populära båtturnerna till både Blå Grotorna och det berömda skeppsvraket i Smugglarviken, Zakynthos och kanske hela Greklands mest fotograferade strand. En plats som ofta får stå som sinnebild för den ➤➤

– Vi är i stort sett självförsörjande. Vi skördar både från vår egen trädgård, havet och bergen, säger Nikos.

Stamatis Nobelos är uppe redan sex på morgonen för att plocka alger till restaurangköket.

Skörden blir riklig på Logothetis farm, som har egen gårdsbutik.

*Bergsgetterna söker
mer än gärna skugga
under de åldriga
olivträden.*

*Pappa Nikos på Villa Nobelos
värnar det ekologiska.*

grekiska övärldens skönhet. Skinari är perfekt för vandring längs den klippiga kusten. Här finns några markerade leder, men det är definitivt läge att välja en egen väg i det öppna landskapet.

Tidig morgon eller sen afton är landskapet som allra vackrast, med blommande olivträd, knallgul ginst, röd vallmo och lila bougainvillea.

Vägen vidare västerut leder förbi bergsbyn Volimes där honungs- och olivoljeförsäljarna har små stånd längs bygatan. Det är frestande att stanna till och provsmaka, men efter tre stopp och lika många honungsburkar och oljeflaskor får det vara nog.

Några kilometer längre bort leder en avtagsväg ner till Navagio. Här kan man skåda det förlista skeppsvraket från ovan. Vi parkerar bilen och vandrar ut mot de branta kalkstensklipporna. Vyn över Smugglarviken är oslagbar, i synnerhet i solnedgången.

Paul Jash från Newcastle älskar den här platsen.
– Jag är på Zakynthos och Laganas för fyrtioandra sommaren i rad. När jag var yngre reste jag hit för festandets skull, men nu sen jag fick barn är det mer natur och utflykter som gäller, berättare en rejält svettig britt som tagit en paus vid en av klippavsatserna.

Hustrun och sonen har vägrat följa med ut till klipporna, och väntar vid bilen.

– De gillar inte stupen. Min fru får svindel och vill inte alls ta med grabben hit ut, suckar han och tar en klunk ur sin vattenflaska.

ZAKYNTHOS BERGIGA INRE har en karg skönhet, i synnerhet vid byarna Loucha och Giri. Här finns ett slags tidlöshet

och känsla av svunnen tid. Några av de gamla stenhusen är förfallna, där murgrönan och ogräs tagit över, andra är nyrenoverade med prunkande trädgårdar och blommor i fönsternischerna.

Det handlar om den bergigaste delen av ön med Vrachionas som högsta punkt, närmare 800 meter över havet. Vägarna kräver försiktighet. Asfalt plötsligt blir till grus och groparna är många. Men tack vare vyerna är det mödan värt.

I Loucha kan man också pusta ut i skuggan under några väldiga cypresser på byns lilla kafé. Ryska Olga Xenox driver det behagliga vattenhälet, högt ovan kyrkan. Hon är från sibiriska Uralbergen och har bott på Zakynthos i mer än 20 år, gift med en man från byn.

– Värmen här på ön kan bli för mycket emellanåt, säger Olga, som serverar iskall citronläsk och frappé i plastmuggar.

Hon längtar tillbaka till kylan emellanåt, och det händer att hon hälsar på släkten under vintern.

– Men nu väntar jag på turisterna, som kommer hit för att både vandra och cykla.

DET TAR KNAPPA halvtimmen att köra vidare till Kallithea, nere på slätten. Den lilla byn väntar vid den slingriga bergsvägens slut, mitt i det bördiga jordbrukslandskapet. Villa Therianos ligger i utkanten av Kallithea, där farmaren Dimitris Therianos hyr ut en handfull traditionella hus. Det går att bo med både frukost och lagad middag.

Villa Therianos är en del i Eco Zakynthos, en sammanlutning av lantgårdar, restauranger, gårdsbutiker och ➤

Tidig morgon eller sen afton är landskapet som allra vackrast, med blommande olivträd, knallgul ginst, röd vallmo och lila bougainvillea.

Vy över Laganasbukten och delar av den marina nationalparken.

På Zakynthos finns flera fina klapperstensstränder.

Smugglarviken på nordöstra Zakynthos är som allra vackrast om aftonen.

*Dimitris Therianos och systern
Sia njuter av mamma Fantoulas
traditionella lantmat.*

*Båt är det som gäller för att nå
Smugglarvikens öde strand, med
det förlista skeppsvraket.*

Svenska Maria Renhuldt-Tsilimigras guidar gärna vandrare upp på toppen av berget Skopos.

– Jag vill dessutom ha ett väl fungerande Zakynthos, fritt från korruption. Här finns det mycket att göra, säger han med en suck.

hantverkare över hela ön.

Så här i försommartid står hela gården i full blom. Citron- och apelsinträden dignar av frukter och samsas med mandel- och olivträd, vinstockar och lagerträd. Här växer även vildapel, mimosa och cypresser. Tillsammans med systemen Sia och mamma Fantoula odlar han både oliver, vindruvor och grönsaker på en gård som hört till familjen i mer än 400 år.

– Några av olivträden längre upp i dalen är mer än 2 000 år gamla, hävdar Dimitris stolt där han visar runt på ägorna.

Vi kryssar mellan kycklingar, ankor och höns, medan gårdens påfåglar visar upp sig i all sin prakt.

Oliverna ger en högst aromatisk olja, som familjen använder både i matlagningen och som ren hälsoprodukt.

– Vi gör både tvål och massageolja, berättar Dimitris, som tar en matsked av oljan varje morgon på fastande mage. Ett recept för god hälsa och långt liv.

Vinproduktionen är blygsam, drygt hundra liter av både vitt, rött och rosé brukar det bli. Och druvorna, som skördas i september, trampas på traditionellt vis.

Dimitris är ordförande i Eco Zakynthos och vill med sitt engagemang lyfta fram öns traditionella arkitektur, kultur och mat. Hållbarhet är ledordet, med ambitionen att Zakynthos om några år ska vara den första ekologiskt certifierade medelhavsön.

Dimitris hyr även ut villor byggda i traditionell zakynthisk stil, med rustika träbjälkar, lutande tak och stilfulla tegelpannor.

De fyra husen är döpta efter familjen Therianos livs-

filosofi, med de grekiska orden agapi (kärlek), fos (ljus), symban (universum) och zoe (liv).

– Det är vad allt handlar om här i Kallithea, säger han och bjuder oss att smaka på gårdens rosé, tillsammans med mamma Fantoulas pastelli, snacks gjorda på nötter, honung och sesamolja.

ZAKYNTHOS STAD, drygt en mil söderut, har ingen större charmfaktor. Det beror på den stora jordbävningen 1953, som i stort sett ödelade all bebyggelse. Återuppbyggnaden handlade om att skapa stabila och funktionella hus.

Den största anledningen att stanna till är fiskmarknaden om morgnarna, samt en långlunch eller middag på fiskekrogen Komis, öns bästa. Men smakar det så kostar det. Räkna med en femhundring för en trerätters med en karaff vin och kaffe. Men då är allt garanterat pinfärskt, med hummer, sjöborre, marulk och musslor som höjdpunkter på ägaren Yannis Komis omfångsrika meny.

Vassilikos längre söderut bjuder på stillhet och lugn i marin nationalpark samt Zakynthos häftigaste strand: Gerakas. Här är tempot betydligt lägre, även under högsäsongen i juli och augusti. Den gröna halvön har flera mysiga tavernor och gårdsboenden i lantlig miljö.

Det bästa sättet att uppleva Vassilikos är till fots eller med cykel. Michalis Demetis kan det mesta om naturen och kulturen i området. Han arrangerar guidade cykelturer och vandringar under sommarhalvåret, där favorituren är berget Skopos och Jungfru Maria-klostret.

– Men det gäller att ha rejält med vatten i rygg-

»»

Gerakas allra längst i söder är Zakynthos maffigaste strand. Här trivs sköldpaddorna.

Välbehövlig paus efter cykelturen med Michalis.

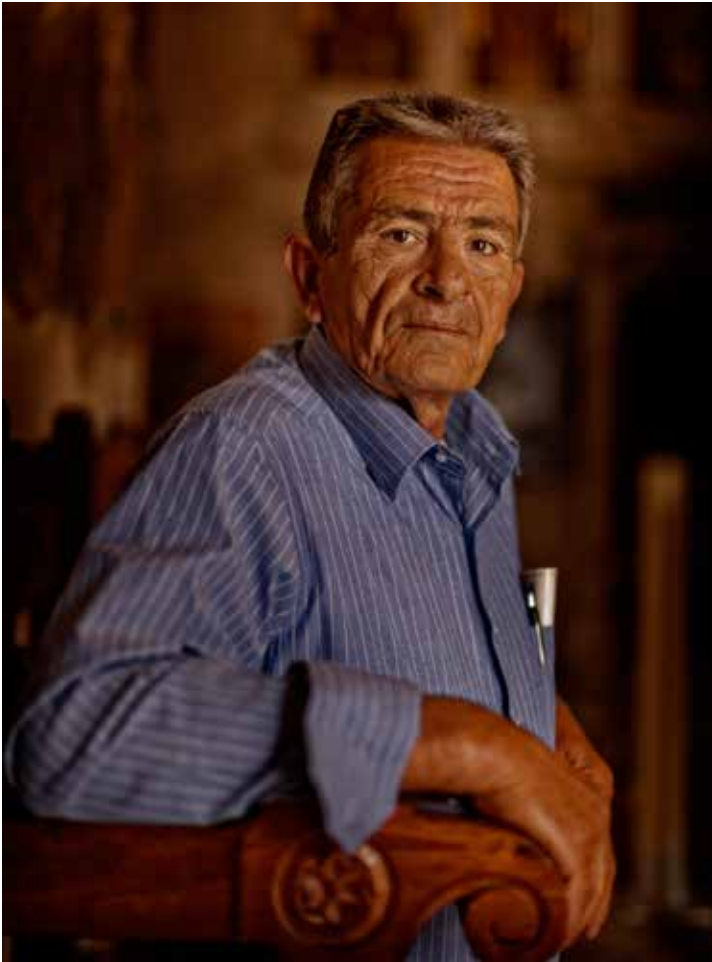
Soluppgång vid Villa Nobelos.

Vassilikos längre söderut bjuder på stillhet och lugn i marin nationalpark samt Zakynthos häftigaste strand: Gerakas.

säcken för att orka trampa från havet till det drygt 500 meter höga berget. För även i maj kan det bli närmare 30 grader varmt på eftermiddagen, säger Michalis före turen. Denna försommardag är det dock lätta molnslöjor och en behaglig nordvästvind när vi cyklar från Porto Roma längs asfaltvägen. Den övergår efter dryga milen till knagglig grusväg, som gjord för våra rejäla terrängcyklar. Stigen är kantad av blommande lavendel, rosa klippros, vallmo och orkidéer. Från den mer än 600 år gamla klosterkyrkan får vi en maffig vy över både Zakynthos och grannön Kefalonia. Dessutom skymtar det grekiska fastlandet och Peloponnesos i öster. Farmaren Georgos Logothetis är på plats för att se till kyrkan, som hans förfäder en gång byggde. Han är finklädd, redo att rösta i det lokala EU-valet.

Georgos Logothetis kämpar för ett väl fungerande Zakynthos.

– Jag ska inte bara rösta, utan ställer även upp som kandidat för högern, säger han stolt. Det är mycket han vill förbättra på ön, som en ny bro inne i Zakynthos stad, en renovering av kustvägen och en ny fotbollsplan. För att inte glömma hans kamp att få vägen hit upp asfalterad – »så att människor kan få uppleva klostret och kyrkan utan att behöva kämpa sig svettiga«. Georgos valord som politiker är kärlek, hälsa och arbete. – Jag vill dessutom ha ett väl fungerande Zakynthos, fritt från korruption. Här finns det mycket att göra, säger han med en suck, samtidigt som han fingrar på radbandet och ser ut över landskapet.

VI CYKLAR VIDARE mot kusten, och finner snirkliga stigar, där vi ibland får bära cyklarna över stängsel, taggiga busksnår och klippiga partier. Michalis har goda kontakter med markägarna, så att vi även kan trampa genom olivlundar och trädgårdsodlingar. Sent om aftonen är vi framme vid Gerakas. – Jag ledsnar aldrig på vyn, säger Michalis där vi står ovan den vilda stranden, med de taggiga kalkstensklipporna i söder. Vi avslutar sedan turen i Porto Roma, där svenska Maria Renhuldt-Tsilimigras erbjudit logi i närmare 30 år. Tillsammans med maken Dionysis hyr hon ut villor och lägenheter i den marina nationalparken. Här kan du även träna yoga i deras olivlund under sommarperioden, och lära dig laga zakynthisk husmanskost i Marias kök, med grönsaker från den egna trädgården. Men nu är det middag som gäller för vår del, gärna grillad svärdfisk och iskall öl. Fisktavernan i hamnen ligger ju bara ett par hundra meter bort. **M**

Läs guiden på nästa uppslag. **»»**

I flera av byarna längs den bergiga västkusten kan du njuta av en solnedgång med klart vida vyer.

ANNONS

GUIDE

ZAKYNTHOS

SNABBFAKTA

Vad: den sydligaste och tredje största av de joniska öarna, där även Korfu, Kefalonia och Lefkas ingår.

Antal invånare: 45 000.

Huvudort: Zakynthos stad, med drygt 12 000 bofasta.

Tidsskillnad: +1 timme.

Landsnummer: +30.

Valuta: euro (mindre tavernor, kaféer och barer accepterar inte betalning med kort).

Bästa tid att åka: maj–juni samt slutet av augusti och hela september.

RESA DIT

Både Solresor, Apollo och Airtours har charter med direktflyg till Zakynthos. Enbart flygstol kostar från 3 500 kr t/r. Det går även att flyga reguljärt till Aten, med exempelvis SAS, Aegean och Norwegian, och sedan ta buss ut på halvön

Peloponnesos för att ta färja från Kyllini till Zakynthos stad. Aegean flyger också till Kalamata, varifrån du kan ta antingen buss eller taxi (går på drygt 1 000 kr) till Kyllini.

TA SIG RUNT

Bästa sättet att upptäcka Zakynthos är kombinationen av hyrbil, cykel och vandring. Hyrbil är prisvärt och kostar från ca 1 500 kr/vecka. Kolla dock vad som ingår och teckna tilläggsförsäkring.

BO

Potamitis Brothers. De två väderkvarnarna i Skinari, potamitisbros.gr, allra längst i norr bjuder på ett minst sagt udda boende. Maffigt läge med vy över grannön Kefalonia. Små lägenheter för 2–4 personer går på 900 kr/natt. Ägarna arrangerar även båtturer till Smugglarviken och skeppsvraket.

Villa Therianos, therianos.gr, i byn Kallithea har fyra hus för uthyrning. Från ca 6 000 kr/vecka för 4–5 personer.

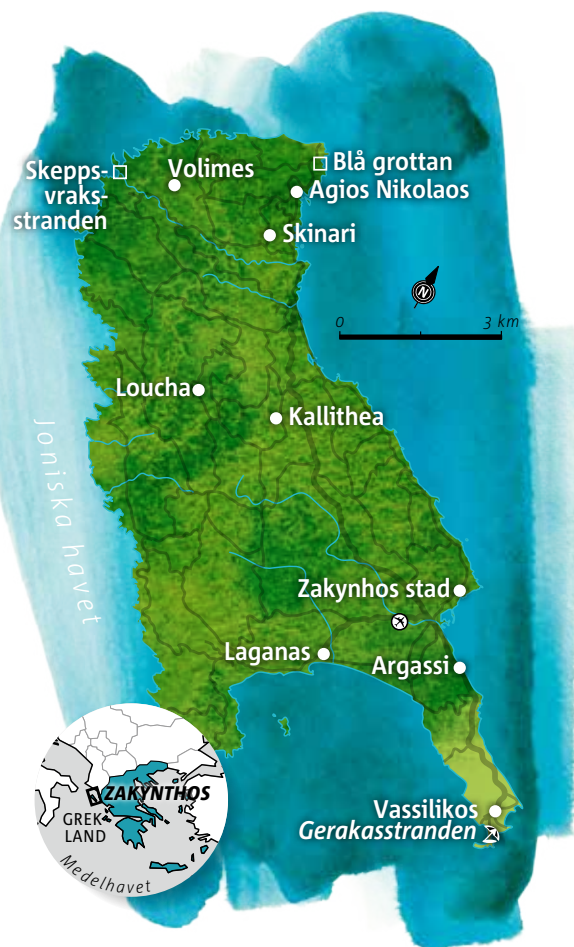
Daphnes Villas, daphnes-zakynthos.com, på Vassilikos-halvön har boende i rustika villor och lägenheter, 300 meter från havet vid Porto Roma. Lägenhet för 2 personer från 3 400 kr/veckan.

ÄTA OCH DRICKA

Votsalo taverna i byn Marathias. Nyskapande kök med ekologisk prägel. Och terrassen bjuder på en av öns vackraste vyer, ut mot Laganasbukten och ön Marathonissi.

Nikos Beach Bar i Porto Roma. Yianna Vitsos lagar rustika rätter direkt på stranden. Perfekt för långlunch med efterföljande middagslur under parasollet.

Stavros Taverna i byn Kampi på västkusten. Njut av

en öl eller ett glas rosé vid solnedgången, i kombination med smårätter som calamares och taramosalata. Häftiga vyer.

MER INFO

Läs mer på ecozakynthos.com, zakynthos.net.gr och ecozante.com.

MISSA INTE!

Gerakas. Sköldpaddsstranden i den marina nationalparken. Här finns ett infocenter om havssköldpaddornas liv. Kombinera med guidad cykelutflykt. Michalis Demetis arrangerar turer: gozakynthos.gr/activities/zantebicycle.

Daphnes villas – rofyllt boende i den marina nationalparken.

Havets frukt. Hummer och havskräfta finns ofta på meny.

MISSA GÄRNA!

Laganas. Restauranger och boende i den här charterorten är trista och turistanpassade.

Underskatta heller inte tiden när du kör bil: det tar sin tid att färdas längs de slingrande bergsvägarna.

3 UTFLYKTER

1. LOUCHA – BERGSBYN NORR OM ZAKHYNTOS

STAD. Kör dit tidigt en morgon, parkera bilen och vandra ett par timmar i bergen. Eller vandra dit upp från Kallithea. Lagom till lunch tar du plats på tavernan vid kyrkan, som lockar med gedigen lokal husmanskost. Fortsätt sedan till Limnionas eller Porto Roxa för att njuta av solnedgången.

2. DAFNI OCH SEKANIA BEACH är två små parasollfria stränder i Laganasbukten som går att nå via knaggliga grusvägar. Den äventyrlige cyklar eller vandrar dit. Världsnaturfonden har köpt mark vid Sekania, för att freda havssköldpaddornas häckningsplatser. Stranden har vissa restriktioner. Dafni Beach andas sjuttioital, med tavernor och skön lugn stämning.

3. ÖN MARATHONISSI. En känsla av Karibien, med turkosblått vatten och kritvit sandstrand. Dessutom stor chans att se sköldpaddorna under vattnet. Båtar ut hit går från hamnbyn Keri. Avsluta med sen lunch på tavernan Votsalo i Marathia.